

Вѣстникъ „Вечерна Поща“
за политика, литература, економия
и индустрия

Издазя ежедневно.

Годишенъ абонаментъ . 24 лева
Полугодишенъ > . 12 >
Тримѣсеченъ > . 6 >

Главенъ редакторъ:
Стоянъ С. Шанговъ, София.

Единъ брой 10 ст.

Вечерна Поща

Le Courrier du Soir. — Abendpost.

Телефонъ № 266.

— Sofia — Bulgarie. —

Téléphon № 266.

Бсичко що се отнася до вѣстника
се адресира до
Ред. В. „ВЕЧЕРНА ПОЩА“.

ОБЯВЛЕНИЯ:

На I-ва страница за гармондъ
редъ 1 левъ, на четвъртата — 30 ст.
Всичко въ прѣдплата.

Ржкописи и дописки назадъ не се
връщатъ.

Отговор.-редакторъ: Ив. Атанасовъ

ЕДНА ОБИКОЛКА ПО ЕВРОПА.

(ВПЕЧАТЛЕНИЯ И РАЗГОВОРИ).

ИНТЕРВЮ СЪ Г. ЛУИДЖИ АЛБЕРТИНИ.

РАЗОБЛАЧЕНИЯ ВЪРХУ ТРОЙНИЯ СЪЮЗЪ.

ЕДНА ТАЙНА КЛАУЗА МЕЖДУ АВСТРИЯ И ИТАЛИЯ.

ОПАСНОСТИТЕ ОТЪ АВСТО-РУСКОТО СПОРАЗУМѢНИЕ.

ИТАЛИЯ И МАКЕДОНСКИЯ ВЪПРОСЪ.

— Г-нъ Директора ви чака въ своя кабинетъ.

Единъ слуга завърше мълчението прѣдъ мене и ме води прѣзъ дългитѣ и тесни коридори на редакцията, по които пълпаятъ на горѣ — на долѣ, съ коректури въ ръцѣ, едни поправени вече, други свѣжи още, служащи отъ печатницата, записани и бързи. Тукъ-тамъ, прѣсичатъ ни пътятъ редактори, които лѣниво и разсѣяно минаватъ отъ стая въ стая.

Еднитѣ отъ тѣхъ пушатъ съ сладостното доволство на писателя, който си почива слѣдъ уморителенъ трудъ; други тѣнаникатъ механически и си дразнатъ косата задъ ухото: по тѣхната умисленостъ си личи, какво тѣ гонатъ нѣкоя опърничава идея, която се изплъзва изъ ума имъ. И мене ми стана веднага драго въ тая фамилиарна атмосфера, чудновата малко на първъ погледъ, но тѣй мила — и необходима вече — за тоя, който я единилъ еднажъ. И азъ си спомнихъ тогава думитѣ на единъ свой събратъ отъ Парижъ. Суровия парфюмъ на печатарското мастило възбужда ни, когато го понюхаемъ нѣйдѣ, както дима на барута възбужда полковитѣ коне

Но азъ бѣхъ вече въ кабинета на г. Луиджи Албертини, политически директоръ на *Corriere della Sera*.

— Отъ вашия Изтокъ ни идатъ всеѣки день трѣвожни извѣстия. Положението се усложнява бърже, и по единъ начинъ непрѣдвиденъ

— Непрѣдвиденъ? Питамъ азъ съ недовѣрие.

Г. Албертини се усмихва, малко — о, тѣй малко, почти незабѣлавано:

— За дипломацията е непрѣдвидено всичко, за което тя не е приготвила едно разрѣшение. Но азъ не съмъ дипломатъ, при туря той, слѣдъ малка пауза и съ единъ бѣгливъ жестъ.

Да, г. Албертини не е дипломатъ — по професия. Но цѣлото негово сѣщество го издава за такъвъ: неговата физиономия, сериозна и почти строга, приема му, въздържанъ и почти студентъ, ръчѣта му, измѣрена и почти суха. Има дипломати, които ставатъ журналисти и тѣхнитѣ бѣсѣди сѣ забавителни; а има и журналисти, които ще станатъ дипломати, и тѣхнитѣ разговори сѣ поучителни. Г-нъ Албертини е отъ послѣднитѣ.

Той не е политическа личностъ, искамъ да кажа: не занимава нѣкое официално положение. Но, като директоръ на *Corriere della Sera*, най-важния вѣстникъ въ Италия, ведно съ римската *Tribuna*, а може би и прѣди нея, той играе една крупна роль въ Италия, особено по външната политика, съ която той се занимава специално. Неговитѣ чести и тесни сношения съ най-виднитѣ държавни мъже, съ ония особено, които сѣ взели участие въ сключването и възобновлението на тройния съюзъ, даватъ, независимо отъ голѣмата цѣнноста на неговата лична мисълъ, извънредна тежестъ на неговитѣ заявления. Единъ тукашенъ публицистъ ми каза:

— Вий ще видите въ Римъ по прочути хора отъ него, но между тѣхъ не ще срѣщните мнозина, компетентни и посвѣтени като Албертини.

За това азъ дебиѣхъ съ жадно любопитство думитѣ на моя събеседникъ.

— Дали интереситъ на Австрия и на Италия се схождатъ въ Балканския Полуостровъ? Не, съвсѣмъ не, каза г. Албертини съ енергия и категоричностъ. Австрия — за васъ това не е тайна — тае амбицията да завладѣе, единъ день, когато ще настане психологическия моментъ, Македония до Солунъ и Албания съ Авлона, на Адриатическото море. А най-жизненитъ интереси на Италия възставатъ противъ тая амбиция. Специално за Албания, ний не можемъ да допустнемъ, щото Австрия да се настани на нейния брѣгъ, срѣщу насъ, и да господствува надъ Адриатическото море. Тѣй щото противорѣчието на интереситъ е повѣлтелно.

— Тогава, тройния съюзъ?...

— Тройния съюзъ се сключи при извънредни обстоятелства, когато Италия бѣ уединена и изложена на всѣка опасностъ.

— Но напослѣдъкъ, при подновяването му . . .

— О, сега въпроса се измѣнява, измѣнява се и самото значение на съюза. Специално за Балканския полуостровъ.

Тукъ г. Албертини се спре малко, сключи вежди, сбора челото въ видимо усилие да даде на своята мисль безусловна ясностъ и продължи бавно и натъртено.

— Зная отъ най-положително мѣсто, отъ единъ държавенъ мжжъ, който е най-добръ поставенъ, за да се произнесе, какво при подновяването на Тройния съюзъ, е сключена между Австрия и Италия една тайна спогодба върху Балканския полуостровъ.

При моето удивление, той продължи:

— Ний загатнахме това въ *Corriere della Sera*. Нашето твърдѣние намѣри отзивъ въ Парламента, дѣто замѣстника на министра г. Моренъ отказа да отговори, подъ прѣдлогъ, че договора е таенъ. Но азъ ви заявявамъ сега, — и вий можете да го пишете — че въ текста, новия текстъ, на Тройния Съюзъ, има една тайна клауза, която гласи: *за всѣко териториялно увеличение на Австрия въ Балканския п-въ, Италия ще добие съответствующата компенсация*. Прѣдавамъ ви смисълта, а не думитъ на текста.

Написахъ тая декларация, подъ неговата диктовка, и си позволихъ да го питамъ:

— Териториялно увеличение? Израза е, може би, смжтенъ. Въ сжщностъ, какво трѣбва да се разбере? Една окупация врѣменна е ли териториялно увеличение?

— Тамъ е именно слабото мѣсто на спогодбата. Ако Австрия завладѣе прямо, откровенно, нѣкой земи, тогава очевидно е, че Италия ще вземе и тя извѣстенъ дѣлъ; но, ако Австрия окупира частъ отъ Европейска Турция *врѣменно*, тогава съмнително е, че Италия ще добие нѣщо въ компенсация.

— Компенсацията въ какво би се състояла? Въ завладѣването Триполи напримѣръ?

— Не, въпроса за Триполи е съвсѣмъ другъ. Той съставлява частъ отъ равновѣсието въ Сръдиземното море. Очевидно, тукъ се касае за крайбрѣжieto на Албания. Колкото за това тайната клауза е изрична. Но тя не опрѣдѣля ясно какво трѣбва да се разбира подъ израза: *территориялно увеличение*. Боя се, че въ тая спогодба Австрия ни е изиграла. Тоя страхъ е много основателенъ, прибави той слѣдъ кратко мълчение.

Азъ знаехъ, че „*Corriere della Sera*“ ратуваше за възобновлението на Тройния съюзъ. Та, малко изненаданъ, го питахъ, дали си е измѣнилъ мнѣнието по тоя съюзъ.

— Интереситѣ на Италия не се схождатъ съ ония на Австрия, отговори той. Въобще, нѣма велики сили, на които интереситѣ да се схождатъ напълно. За това, когато се сключватъ съюзи, трѣбва да се зематъ прѣдъ видъ противорѣчията и да се направатъ отстъпки. Въ това отношение, Тройния съюзъ охранява сега напълно интереситѣ на Италия. Но. . . .

Тукъ г-нъ Албертини се спре, пакъ се позамисли, послѣ продължи:

— Моля Ви, г. Радевъ да отбѣлѣжате всичкитѣ нюанси на моята мисль. Азъ съмъ за Тройния съюзъ, но съжалявамъ, за дѣто отношенията ни съ Австрия, по разни причини, не носятъ оня характеръ на дружестволюбие и откровенностъ, при който тоя съюзъ би принесълъ оная полза, която ний очакваме отъ него. Прѣдъ насъ стои тая алтернатива: или явна вражда съ Австрия, или искренъ съюзъ съ нея. Сега, нашитѣ отношения

сѣ по срѣдата на тая алтерна-
тива, и тамъ е злото.

Г. Албертини отново настоя
да не би да прѣдамъ въ нѣкои
остри фрази спрѣмо Австрия не-
доволството му отъ нея, като
съюзница. За да го успокоя, азъ
му прочетохъ бѣлѣжките си, и
той ги одобри. И тогава още
веднажъ се появи удивлението
ми прѣдъ тоя италиянецъ, синъ
на земята, гдѣто грѣе горѣщо
слънце и цѣпти велерѣчиво ри-
царство, и който, съ своя хла-
денъ езикъ, съ своя навикъ да
претеглюва всѣко слово на своитѣ
заявления, съ бавния си и утруд-
ненъ изговоръ, ми даваше впе-
чатлението, че говора съ нѣкой
типиченъ англичанинъ, система-
тиченъ и вискателенъ.

Изкушаваше ме любопитството
да го питамъ още върху Авст-
рия, но се въздържахъ отъ страхъ,
да не би въпроса ми да стане
нескромненъ. Но, той като че ли
прѣдугади моитѣ мисли. И про-
дължи:

— Опасението, което ми вдѣх-
ва политиката на Австрия, се
уяснява и се усилюва отъ ней-
ното съвмѣстно дѣйствие съ
Русия. Азъ се боя, че между
Русия и Австрия е сключено
нѣкое тайно споразумѣние за
Балканския полуостровъ; боя се,
че ако се осложнатъ събитията,
Австрия и Русия, всѣка отъ своя
страна, ще окупира въ известни
части отъ Балканския полуост-
ровъ. Това ми прѣдположение
почива върху моитѣ умозаклю-
чения, както и отъ свѣдѣнията,
които имамъ. Но всичко това из-
разявамъ съ нуждната резерва,
макаръ самъ да съмъ съвсѣмъ
убѣденъ, че има подобно спора-
зумѣние.

— Въ всѣки случай, не мис-
лите ли, че е нужна една военна
намѣса въ Турция?

— Да. Тя е нужна, но тя
трѣбва да бѣде дѣло на всич-
ките велики сили, подписавши
Берлинския договоръ. Не е добръ,
дѣто Русия и Австрия взеха
мѣстото на европейския концертъ
въ Изтокъ. Моето мнѣние е, че
за да се рѣши македонския въ-

просъ, ще бѣде потребна една
международна окупация, която
ще прѣстане, щомъ се органи-
зира новъ редъ въ страната.

— Подобно дѣйствие би ли
било съгласно съ амбициитѣ на
Италия?

— Италия нѣма завоевателни
амбиции въ Балканския полуост-
ровъ. Тя желае, щото въ него
да има редъ, миръ и свобода, да
се развие той културно и ико-
номически. Интереситѣ на Ита-
лия сѣ чисто търговски. Тя
счита, че при единъ законенъ и
човѣшки режимъ, Европейска
Турция ще напредне въ своето
благосъстояние и ще стане единъ
близъкъ и широкъ пазаръ. За
това Италия е насърчавана а ви-
наги Балканскитѣ държави въ
тѣхното развитие; за това тя ще
се старае сега, щото Македония
да добие достатъчно широки ре-
форми.

— Но тогава, тайното спора-
зумѣние съ Австрия?

— Ний не ламтимъ за завое-
вания; но ний не можемъ да до-
пустнемъ, щото друга нѣкоя
сила да се намѣсти тамъ, дѣто
ний имаме важни интереси. Ний
сме за свободата на балканскитѣ
народи; но, ако тая свобода не-
може да се добие, ний не бихме
желали, щото тия земи да по-
паднатъ подъ една държава, отъ
която ний се опасяваме. Тѣй:
ний не желаемъ Русия да излѣзе
на Срѣдиземното море, Австрия
да стане господарка на Маке-
дония и на Албания. Но ако
събитията наложатъ едно измѣ-
нение на хартата на Балканския
полуостровъ, ний ще се стараемъ
поне да не бѣдатъ нашитѣ ин-
тереси пожертвувани. Съ тая
цѣль е сключено споразумѣнието
съ Австрия. Но вий видѣхте,
колко съмъ скептикъ по него.
Моето впечатление е, че Италия
ще бѣде излъгана...

А, когато азъ си взехъ сбогомъ
и закрачихъ по улицата „Сон-
чино Мерато, моето впечатление
— на мене — бѣ, че Македония
ще бѣде пожертвувана...

С. Радевъ.

Македонският комитетъ въ Миланъ.

Единството на Италия се извърши само въ административно отношение. По своя политически животъ тя е още разединена. Поради своята всевъздушна роль въ миналото, поради историческото обаяние на своето име, Римъ стана столица на съединена Италия; но той не е нейнъ националенъ центъръ. Въ отдѣлнитѣ области, които порано образуваха самостоятелни господарства, общественния животъ, и въ обширна смисълъ, политическия се развива независимо отъ Римъ, подъ прямото влияние на мѣстнитѣ традиции и на специални условия. културни и икономически. Ако може да се говори, до нѣдѣ, за политическо огнище на свършенна Италия, несъмнено, това качество трѣбва да се признае на Миланъ. Тукъ, наистина, бие най-силно нейния пулъс. Борбитѣ сѣ люти и широки. Тѣ обгръщатъ всичкитѣ противорѣчия социално-икономическата дѣйствителностъ, Тѣ обематъ всичкитѣ усилия, устремени по разни посоки, въ свръзка съ формата на управлението и съ неговитѣ методи и цѣли. И понеже Миланъ е най-големия промишленъ центъръ на Италия и въ истото врѣме градътъ, въ който аристокрацията е многобройна и клерикализма пѣргавъ, и понеже тукъ пролетарията е многоброенъ, организиранъ и смѣлъ — по всичкитѣ тия причини, Миланъ играе най-крупната роль въ Италия и дава широкъ отпечатъкъ на нейнитѣ политически борби и течения.

Отъ тия бързи редове, които не изчерпватъ — ни най-малко огромното значение на Миланъ въ свършенна Италия, нито даже — божемо сега освѣтляватъ достатъчно, ще се види, до колко е важно за насъ, дѣто въ Миланъ се образува напоследътъ единъ комитетъ, който по принципъ и по име, е за Армения и за Македония, но който, поради възстанието, което се почва въ последната, ще се бори главно за тържеството на нейното дѣло.

Прѣдполагамъ, че първото впечатление на читателитѣ ми, както стана и съ мене, ще бѣде

едно дълбоко удивление, смѣсено съ малко срамъ — и искрено да го признаемъ, даже съ много срамъ. Защото, кажете, каквото обичате, но все е уничително, дѣто въ България не остана нито едно дружество, което да се грижи за Македония, тъкмо тогава, когато въ Европа, по едно чисто хуманитарно подбуждение, чужди за насъ людѣе се съединяватъ на едно, за да ни дойдатъ на помощъ. Но, слѣдъ това първо впечатление, горчиво и заслужено, се събужда чувство на крѣпка надѣжда и на вѣра въ едно посвѣтло бъдѣще. Европа, която не чуваше до сега нито молбитѣ ни, нито нейнитѣ заплашвания, и стоеше хладнокрѣвна прѣдъ най-грознитѣ турски злѣдѣния, днесъ се вълнува болезнено при отзивитѣ на страдание, които долитатъ изъ Македония, и надава ти — найсетнѣ! — гласъ въ защита на робитѣ. Вчера, въ Парижъ, найвърли врагове забравятъ за мигъ своитѣ ожесточени ненависти и раздори и си подаватъ ръка и слѣватъ тѣхния гласъ, тѣхния жестъ, тѣхната воля въ една грандиозна манифестация въ името на правдата, въ полза на Македония; днесъ, въ Милано дѣйци отъ разни лагери, между които зеятъ пропасти, си подаватъ ръка — и тѣ — построени въ общото усилие за тържеството на човѣщината, съставляватъ комитетъ за Македония

Защото — ей сега ще го покажемъ — въ тоя комитетъ влизатъ хора, които по политиката на Италия, по нейнитѣ най-рокови въпроси, враждуватъ безпощадно и се боратъ безъ покой. Подъ възванието, което тоя македонски комитетъ отправя къмъ гражданитѣ, лачатъ подписи, които едва ли до сега сѣ се намѣрили подъ единъ документъ, подъ една мисълъ, подъ едно чувство. Тамъ срѣщатъ името на Малкия де Кристофорисъ глава на франмасонската ложа, на редъ съ онова на стария Карло Ландриани, директоръ на в. „*Perseveranza*“, върлъ клерикалъ, непримиримъ и страстенъ врагъ на новитѣ вѣяния; името на Филипо Турати шефъ на социалистическата партия, се

на то ш-ли на ни ст-его да ко-та-Тя ъ и ска ето нъ За ви-въ ще ния ре-ра-вое-до-коя ъто ий итѣ не-кме по-отъ ъй: ъзе рия ке-ако мѣ-кия емъ ин-тая ето кте, его. лия омъ сон-ние ния ъ.

реди до онова на донѣ Ер-
нещо Верчензи, директоръ на
Osservatore Cattolico, а името на
въстника показва въ какъвъ
идеенъ и мораленъ контрастъ
стои неговия директоръ съ три-
буна на пролетарията; подъ това
въззвание сж се подписали Кюпа
Иончензо, республиканецъ не-
поправимъ, публицистъ смѣлъ и
язвителенъ, и, до него, Лунджи
Албертини, директора на *Cor-
riere della Sera*, монархистъ съ
английски лоялизъмъ къмъ ди-
настията и врагъ, студентъ и
гордъ, на крайнитѣ партии. И
всички други, които влизатъ отъ
комитета, съ повечето отъ които
се запознахъ и нѣкои отъ които
ще видя тия дни, сенатори, де-
путати, публицисти, адвокати,
професори (цѣлата висша инте-
лигенция е прѣдставена въ тоя
комитетъ), всичкитѣ сж отъ раз-
ни партии, служатъ на разни
идеи, нанасятъ си удари всѣки
день, и при все това, благород-
ството на каузата на македон-
ското население, което се бори
за своята свобода, побѣди у тѣхъ
ненавиститѣ и ги съедини въ
единъ общъ стремежъ.

Оная вечеръ, слѣдъ като свър-
шихъ своята бесѣда и бѣха се
вече изчерпали обясненията, раз-
мѣнени по нея, Монета, благо-
родния старецъ, който е прѣд-
сѣдателъ на тоя комитетъ, ми
обясни стремежа, който е въ
основата му:

— При разрѣшението на единъ
крупенъ въпросъ, както македон-
ския, въ който се сблъскватъ,
като по една историческа фатал-
ность, интереситѣ на могъщи
държави, общественното мнѣние
на културния свѣтъ, било то
единодушно и силно напрѣгнато,
не може да играе прѣобладающа
роль. Но непростимо и прѣстѣп-
но заблуждение е да се мисли,
че то е съвсѣмъ безсилно, и че
слѣдователно трѣбва да си скръ-
стимъ ржцѣтъ, съ спокойна съ-
вѣсть и тихо отчаяние. Ала, ний
знаемъ, до какви грозни сетнини
ни доведе политиката на скръ-
стенитѣ ржцѣ! До арменскитѣ
кланета

Г. Монета, развалнуванъ, спре

кланетя

Г. Монета, развалнунъ, спре се малко, и послѣ, съ една страстна енергия, макаръ гласътъ му да треперѣше, продължи: — Ний нѣма да допуснемъ, щото тия ужаси да се произведатъ въ Македония. Затова, ний още отъ сега сме се организирали, и тѣй както сме всички наедно, ще бждемъ силни. Вий ще четете нашето възвание. Отъ него ще узнаете, каква е нашата цѣль. Ний искаме да развълнуваме обществената съвѣсть, да се възбунтува тя противъ злодѣйствата на турската властъ, и като се манифестира нейното негодувание на всѣкъждѣ въ печата, на площадитѣ, въ Парламента, да стрестне държавата, та, тя, ведно съ другитѣ велики сили, да наложи на Турция реформитѣ, прѣдвидени отъ Берлинския договоръ. Ний почваме сега съ единъ митингъ, който ще стане въ недѣля, на 26. Въ него ще зематъ участие видни оратори и държавни мжже. Тоя митингъ ще бжде една тържественна манифестация на обществената съвѣсть въ Италия. Разбира се, ще земете участие и Вий

И понеже азъ се отказвахъ отъ тая висока честъ подъ прѣдлогъ, че ще бжде нескромно отъ моя страна да се явявамъ на една трибуна, отъ дѣто ще говорятъ толкова бѣлѣжити оратори и държавни мжже, той ме прѣкъсна снисходително:

— Необходимо е, щото македонцитѣ сами, лично, да освѣтляватъ общественото мнѣние по сждбата на вашата татковина и по нейнитѣ права и по нейнитѣ героически борби. Отъ всѣкъждѣ се сипятъ укори и клевети върху македонцитѣ и това разколебава общественото мнѣние. Покажете на свѣта, че у васъ е правото, и тогава, съчувствието на всички незаинтересовани кръгове ще бликне къмъ васъ,

Можехъ ли да откажа? Приехъ съ горѣща признателностъ къмъ него, за инициативата му и за съвѣтитѣ. И дордѣто излизахме, мжчеше ме съзнанието, че, за да освѣтлимъ тая Европа, на която тѣй често се сърдимъ, ний, македонцитѣ, нищо не сме направили — или тѣй малко . . .

С. Радевъ.

Митинга въ Милано.

5,000 души присѣтствуващи.

(Специална телеграма).

Милано №. 730, 26 априлъ 1903
6'30 вечеръ.

Днесъ, въ театръ „Фоссато“
грамаденъ македоноодрински ми-
тингъ. 5,000 души присѣтству-
ющи. Резолуция въ полза на
автономна Македония — приета
съ акламация. Голѣмъ ентузиа-
зъмъ. Подробности съ писмо.

С. Радевъ.

† **ТОДОРЪ САЕВЪ**

Офицеритѣ отъ флота съ дълбока скърбъ извѣстятъ на приятели, другари и познайници, тѣжката загуба, която прѣтърпѣха въ лицето на своя бивши другаръ:

Запасний мичманъ I р. Тодоръ Саевъ

родомъ отъ Бѣлища, Македония

Сложивши геройски своитѣ кости за свободата на своята татковина.
Вѣчна ти памѣть, другарю!

Отъ другаритѣ му, офицери отъ флотата.